СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 67. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 21-го березня 1940. No. 67. Jersey City, N. J., Thursday, March 21, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

У. Н. СОЮЗ У ПОВНОМУ РОЗВОЮ, СТВЕРДЖУЄ КОНТРОЛЯ

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Майно, господарка, діловодство й організаційне життя У. Н. Союзу є в доброму стані, а екзекутивний комітет У. Н. Союзу працює совісно й виповняє свої обовязки точно й із зрозумінням своєї великої відповідальности. Таке заявив Дмитро Капітула, голова головної контрольної комісії У. Н. Союзу, на річних нарадах головного уряду У. Н. Союзу в своїм імені й в імені інших членів контролі, якими є: д-р А. Т. Кібзей, адв. О. Е. Малицький, інж. Степан Куропась і адв. Роман І. Смук. Контрольна комісія предложила також багато ріжних, важних завваг, які будуть використані для добра організації.

ЗАВВАГИ.

Д-р А. Т. Кібзей поробив в імені контрольної комісії завваги з лікарського боку, взявши під увагу померлих членів. Процентово смертність спала серед дорослих, а зросла серед дітей, коли взяти під увагу два останні роки. В 1938 р. смертність дітей виносила 25%, а в 1939 р. підскочила на 34%. На 13 померлих у 1939 р. дітей чотири дитини померли на сухоти, а це рішучо забагато, бо смерність з приводу цеї хвороби виносить 30.76%. Померлі на сухоти, як подає контрольна комісія, мусіли бути слабими, ще заки їх вписано до У. Н. Союзу, або мали родичів-сухітників. В будучому слід на такі речі звертати пильну увагу. З дорослих найбільше померло в 52 році життя. Вмирають головно на серцеві недуги, сухоти і т. д.

Адв. Роман Смук звернув в імені головної контролі спеціяльну увагу на інвестиції, що приносять незлий процент. Подав, що справді в банку є завелика готівка, але в таких часах, як теперішні, треба поступати дуже осторожно, бо інвестиції часто дуже непевні. Тому добре мати більшу готівку на випадок, коли зявляється нагода для доброї інвестиції. Далі підкреслено, що морґеджові довжники сплачують проценти, а також і капітал, що особливо важне, коли брати під увагу, що деякі будинки старіються, бо їм дано морґеджі ще тому яких 20 років. Контроля подала, що У. Н. Союз збирає річно 5,380 чиншів, з чого не було зібрано тільки 498 чиншів, бо апартаменти не були винаймлені, а це є всього тільки коло 9%, що є дуже добре. Вкінці контроля ще піддала, щоб головна екзекутива старалася збувати реальності, які У. Н. Союз перебрав, як тільки це можна зробити з зиском, бо так краще для організації.

ВИКАЗУВАЛИ АКТИВНІСТЬ.

Потім наступили звіти поодиноких головних урядників У. Н. Союзу, в яких вони подавали, що зробили для організації впродовж останнього року. Такі звіти праці зложили згадані вище головні контрольори та радні: Т. Шпікула, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запотočний, В. Дідик, І. Пігуляк, Юлія Баволяк і Степанія Палівода.

НЕМА НАДІЙ НА МИР, КАЖЕ ВАШИНҐТОН.

ВАШИНҐТОН. — Урядові кола в Вашинґтоні намагаються на всі лади розвіяти рожеві мрії про скоре закінчення війни в Европі, про що пишуть американські передові ґазети у своїх новинах. Нема ніякої підстави так думати, заявив секретар президента Рузвелта. А також підкреслив, що сам уряд не має відомостей, що властиво було предметом розмови між Мусоліні і Гітлером. На всякий випадок уряд застерігається проти того, щоб звязувати його з якоюсь мировою акцією, себто з тим, щоб він виставляв якісь мирові пропозиції. Зате вашинґтонські дипльомати твердять, що що в Европі не діялосяб у справі замирення воюючих, то одно певне, що Злучені Держави не дадуть попертя такому замиренню, в якому аліянти являлись би переможеними.

ЗАБЕРУТЬ ФІНСЬКИХ ВИСЕЛЕНЦІВ.

ОТАВА (Канада). — Мічел Гепбурн, прем'єр провінції Онтеріо, заявив, що ця провінція готова приняти 100,000 фінів, виселених з тих територій, що їх тепер забирають Совети Фінляндії.

ПРОТИ КОМУНІЗМУ І РАДИКАЛІЗМУ.

ОРЕНДЖ (Ню Джерзі). — Більшість членів „Нешенел Лейбор Рілейшен Борд" поширює і попирає комунізм і радикалізм у своїй економічній політиці, зглядно у відносинах до працедавців. Таке заявив Мейпес Давидсон, подаючи резиґнацію з посади допитувача управи цеї установи. На те управа відповіла, що Давидсона усунено.

КАРА ЗА ШПІОНАЖУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат затвердив законопроект, яким піднесено кару за шпіонажу до 10 років тюрми і $10,000 у грошах.

НАГАДУВАТИМЕ ВІЙНУ.

НЮ ЙОРК. — Прибув з Фінляндії славний архітект Алвар Аалто, що перебудує фінський павільон на Світовій Виставі в такий спосіб, щоб можна було бачити, якою руїною є модерна війна. Архітект хоче скоро скінчити роботу, щоб вернутись якнайскорше до Фінляндії й допомагати відбудові краю.

МАНЕВРИ НА ПАЦИФІКУ.

ВАШИНҐТОН. — Весняні маневри американської фльоти відбудуться на водах Тихого океану, на просторі від Панами до Аляски. Будуть випробувані всі наймодерніші способи війни на морі.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ

Війна в Европі накладає на українську еміґрацію за океаном обовязок піднести перед світом голос в обороні прав українського народу на власну державу. Ми одні маємо змогу вільно сказати, що український нарід поневолений та що він жадає для себе того самого права на самовизначення, що признане іншим народам.

Ми свідомі того, що український нарід може вибороти собі належне йому право господаря на своїй землі тільки власними силами. Але ми свідомі теж того, що йому лекше буде досягнути свого права при перемозі демократичних вольностей в Европі. Перемога демократії в теперішній европейській війні мусить зробити актуальною справу самовизначення поневолених народів, у тому й українського. Перемога диктаторських ідей большевизму, фашизму і націзму принесе нашому народові ще більше національне поневолення і кольоніяльний визиск.

Право України на вільний державний розвиток має в теперішній хвилі своїх непримирних ворогів в імперіялізмах Росії, Польщі і Німеччини.

Російський імперіялізм у новій одежі большевизму і польська шляхетщина в одежі польського націоналізму занадто ясно показали свою непримирність до українських державних змагань, щоб хто з українців міг іще мати сумнів щодо небезпеки, яка грозить Україні з їхнього боку. Большевицька диктатура принесла Східній Україні безоглядний економічний визиск, що два рази довів до голодової катастрофи міліонів українських селян і робітників. Безліч жертв, розстріляних советською чрезвичайкою, засланих на Сибір і Соловки, замучених у концентраційних таборах, позначують політику нового московського централізму на українській землі. У Західній Україні відроджений польський імперіялізм упродовж двацятьох років безпощадно винищував український нарід пацифікаціями, забирав українську землю для кольонізації польськими осадниками, винародовлював українське населення всіми способами економічного терору та релігійного переслідування. Акція нищення і насильного відбирання українських церков на Холмщині і Підляшші лишиться на все ганебним памятником недавньої польської влади в Західній Україні.

Не менш грізна небезпека на дорозі до української державности виявилась у німецькім націзмі. Стверджуємо, що скільки разів німецький націзм за останні роки звертав свою увагу на українську справу, він усе виявляв тільки претенсії до природніх багатств української землі. Як нація, українці є для німецького націзму такою самою меншевартною расою, як і всі інші словянські народи. Націстичну Німеччину інтересує Україна тільки як предмет економічного визиску і кольонізації для панівної німецької раси, або як предмет торгу з іншими державами.

Доля Карпатської України в минулому році, а тепер доля Західньої України дають на це яскраві докази.

Та крім загрози, що Україна може стати в цілости або в часті предметом кольоніяльного визиску з боку націстичної Німеччини, німецький націзм несе для розвитку і поступу українського народу ще одну небезпеку, а саме поширення чужих для нашого народу фашистівських ідей диктатури, тоталітарности, авторитарности, монократизму.

Ми рішуче і беззастережно відкидаємо ідеї, на яких основані не тільки большевизм, але таксамо фашизм і націзм, як не українські, незгідні з найліпшими українськими традиціями, шкідливі для поступу українського народу, ворожі для свободи думки і совісти.

Український нарід жив і розвивався впродовж цілої своєї історії демократичним шляхом і витворив зразки демократичного державного ладу в своїй київській державі, в своїм козацтві і в Запорізькій републиці. Ті демократичні ідеї віджили у відродженій українській державі на східних і західних землях України після світової війни. Таксамо і тепер тільки орґанізовані народні українські сили можуть дати трівку основу для самостійности, соборности і народоправности України.

У теперішній переломовій хвилі в Европі право українського народу на вільний державний розвиток домагається знов свого вирішення. Але уста нашого народу сковані на рідній землі. Тим голосніше мусимо за нього промовити ми, українська еміґрація за океаном.

Підписані представники чотирьох центральних українських запомогових орґанізацій в Америці беруть на себе в цій історичній хвилі почин в акції для піддержки змагань українського народу до вільного державного життя і **скликають у тій цілі на день 24-го травня цього року до Вашинґтону**

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Мета Конґресу — заманіфестувати перед широким світом право українського народу на вільний державний розвиток, нарівні з іншими народами Европи, і наладити дальшу акцію тутешніх українських орґанізацій на допомогу державним змаганням до самостійної, соборної і народоправної України.

Конґресовий Комітет чотирьох запомогових орґанізацій запросить до ближчої співпраці в орґанізуванні Конґресу інші центральні українські орґанізації, що приймуть оцю плятформу і політичні напрямні Конґресу, які їм окремо вишлеться. З Конґресового Комітету і представників центральних орґанізацій — по двох з кожної — буде створена Конґресова Рада. Ця Рада збереться в найближчому часі на збори в справі дальшої конґресової акції.

Ню Йорк, Н. Й., 16. березня 1940.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ:

Микола Мурашко, Григорій Герман, Марія Малевич, Дмитро Галичин, Роман Слободян, д-р Лука Мишуга.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ:

Мирослав Січинський, Володимир Левицький, Степан Корпан, Теодор Миник, Петро Дучак, Ярослав Чиж.

ЗА ПРОВИДІННЯ:

о. Володимир Лотович, Антін Цурковський, Теодор Чемериз, Іван Борисевич, Володимир Лотоцький.

ЗА УКРАЇНСЬКУ НАРОДНЮ ПОМІЧ:

Михайло Марків, Іван Сорока, Василь Шабатура, Матвій Хандога.

НІМЦІ ВИДАДУТЬ СОВЄТАМ УСІХ ЗБІҐЦІВ

БЕРЛІН. — Американський кореспондент подає до „Ню Йорк Таймсу" з Берліну, що між німецькою і советською владою прийшло до порозуміння відносно виміни збіґців. Німці зґодились видати советській владі всіх збіґців, яких буде коло 14,000, а які втекли до Німеччини зо східних територій бувшої польської держави, себто з західньо-українських земель. Ці люди вже будуть видані в близькій будучині, каже кореспондент.

НАДІЯ НА МИР ПРОПАЛА.

РИМ. — Як доносять журналісти з Риму, Сомнер Велес, що обїздив усі головні краї і засягав інформації відносно можливости замирення, тепер утратив надію на мир. Він сам офіційно заявив, що жадних мирових пропозицій з боку европейських держав не везе до Америки, ані жадних пропозицій з боку Америки не робив европейським краям. З тих відомостей, які він засягнув у ріжних столицях, виходить, що інтереси воюючих країв такі ріжнобіжні, що лише сила може їх вирішити.

ЧЕЙМБЕРЛИН ЗА ДАЛЬШУ ВІЙНУ.

ЛОНДОН. — Премієр Чеймберлин виголосив у парляменті довгу промову, в якій зясовував міжнародне положення і дальшу політику Анґлії. Він сказав, що Анґлія рішена твердо далі продовжувати війну, аж до повної перемоги. Він казав, що Анґлія буде воювати далі без огляду на те, що „ті два панове" ухвалили. Він мав на увазі Гітлера і Мусолінія, що недавно говорили між собою. Далі Чеймберлин говорив, що Анґлія вдарить з повною силою у ворога в те місце і в такий час, який вирішать експерти. Вдаряти наосліп, без точного обчислення, булоб катастрофою, казав він. Він далі говорив, що німецькі літаки наїздили на анґлійську военну базу Скапа Флов і там ушкодили один военний корабель, а не шість, як подають німецькі звідомлення. При тім вони вбили одного цивільного чоловіка. Чеймберлин погрожуючо говорив, що тим німці започаткували нову военну тактику, яка небавом повернеться на них самих. Ціла промова Чеймберлина була рішуча, тверда і войовнича. Її рясно оплескували посли.

НАЇЗД АНҐЛІЙСЬКИХ БОМБОВИКІВ НА СИЛТ.

ЛОНДОН. — Анґлійські бомбовики у великому числі робили вночі впродовж кількох годин безнастанні напади на головну летунську німецьку базу в Силт. Це був дотепер найбільший летунський напад на заході і в нім брали участь щонайменше кількадесять анґлійських бомбовиків. Вони скинули щонайменше вісімдесять кілька бомб, при чому, як подають анґлійські звідомлення, тяжко ушкодили базу та запалили склад амуніції. Цей анґлійський напад був відповіддю на німецький напад на Скапа Флов.

НІМЕЦЬКО-СОВЄТСЬКО-ІТАЛІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

БЕРЛІН. — Німецька преса загально подає, що внаслідок побачення Гітлера з Мусолінієм прийде незадовго до створення тихого союзу між Німеччиною, Советами й Італією. Остання тепер дуже зацікавлена в тім, щоб дістати від Советів нафту, а також у тім, щоб на Балкані прийшло до устаління спокою, пишуть німецькі ґазети.

НАСТРОЇ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Хоч в італійській пресі є також натяки створення тихого порозуміння між Німеччиною, Советами та Італією, то проте є інші відомості, які кажуть, що завданням Італії є недопустити до советських впливів на Балкані, а також, щоб за всяку ціну вдержати Італію невтральною. Тепер панує там таке загальне переконання, що замирити Европу не вдасться і Мусоліні тепер не буде втручатись у чужу війну, щоби помирити комбатантів.

ФРАНЦІЯ ЗА ЕНЕРҐІЙНЕ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ.

ПАРИЖ. — Французький парлямент мав закриту сесію і на ній критиковано політику премієра Далядіє, зокрема його повільне ведення війни. Посли домагалися, щоб уряд повів війну енерґійніше, бо внаслідок охлялости відскакують невтральні держави і попадають у табор противників. Голосовано над вотумом довіря Далядієві. Він дістав вотум довіря 239 за, один проти. Але 300 послів, як знак негодування, цілком здержались від голосування.

БОРОТЬБА ФРАНЦІЇ З КОМУНІСТАМИ.

ПАРИЖ. — До якої міри просяк комунізм Францію, показується щойно тепер, коли Франція розпочала боротьбу з тим комунізмом. Міністер внутрішніх справ, Саро, подав звіт до парляменту, в якім говорить, що крім парляментарних послів-комуністів викинено в часі чистки 2,778 муніципальних радних, що були комуністами; розвязано 620 комуністичних робітничих юній, розвязано 675 ріжних комуністичних орґанізацій, арештовано 3,400 комуністичних аґітаторів і загалом покарано 8,000 осіб.

НУЖДА У ЛЬВОВІ.

КОПЕНҐАҐЕН. — Згідно з місцевими донесеннями, у Львові панує велика нужда. Советська армія викупила всі продукти, крамниці позамикані, харчів брак, люди не довозять до міста харчів, бо не хочуть їх вимінювати за безвартісні советські гроші. Вулиці брудні, від заняття большевиками не чищені.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед виходом числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БРЕНЕРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

На Бренерськім просмику, де межують зо собою Італія й Німеччина, відбулася конференція, що може відіграти в сучасній історії ролю зворотного пункту. Зїхалися там диктатор Німеччини й диктатор Італії. Зїхалися в хвилі, коли вся політична ситуація в світі знаходиться під знаком перелому. Що вони там говорили, ніхто крім них і їх найближчого оточення не знае. Чи певно станеться те, що вони там рішили, цього мабуть і вони самі не є певні. Все це є предметом здогадів, у котрих, ніде правди діти, один здогад є майже такий самий добрий, як другий.

З досить великою дозою певности можна сказати, що конференцію спричинила ситуація, яка виринула через закінчення фінсько-російської війни. Німеччина зовсім слушно вважає це закінчення своєю перемогою, а програю Англії. Вона хоче її використати, її закріпити. Використати її хоче як найменшим коштом для себе. В тій цілі Гітлер використовує свою приязнь з Мусоліні ем.

Звісно, Мусоліні даром не піде помагати Гітлерові. Гітлер мусить дати Мусолінієві якусь куку в руку, зробити якісь територіяльні, або економічні уступки. Можна припустити, що уступки будуть представляти як збільшення впливів на Балкані, в Африці, а може й у Передній Азії. Зроблені вони певно будуть у першу міру коштом впливів Англії, може й Франції, а може навіть коштом Росії. Що потерплять якісь малі держави, це нині в рахубу зовсім не береться.

Мусолінієві Гітлерова політика за мир тепер приємна, бо Італія не хоче війни. Через те Мусоліні мусить старатися використати ситуацію й здобути щось для себе без війни, в найгіршому випадку самою загрозою війни. Власне таку загрозу можна добачити в чутках про оживлення римсько-берлінської осі. Щоб ця вісь мала якісь глибші підстави, важко припустити, бо спілка Мусолінія з Гітлером не популярна серед італійського народу, на королівському дворі й у Ватикані. Тим важче її відбудувати тепер, коли за Гітлером стоїть іще Сталін.

Та, не зважаючи на ці трудноші, в політиці сондується навіть можливість такого потрійного союзу: Гітлера, Сталіна й Мусолінія. Якби між трьома диктаторами прийшло справді до порозуміння, то вони моглиб либонь добитися миру, й то на своїх умовах.

Що до цього ще далеко, вказує подана з Ватикану вістка, що Гітлер запропонував плян миру на основах порозуміння між Німеччиною, Італією, Англією й Францією, звереного, як видно, проти Росії. З такою пропозицією, кажуть, приїхав Рібентроп до Риму й подав точки пляну Ватиканові. Рібентропова місія покінчилася невдачею, але одна частина цеї пропозиції певно обовязує ще й нині. Сказав саме Рібентроп, що якби Гітлерові не вдалося зробити мир, він пічне зараз рішучу війну на заході. Це мабуть і є основа Гітлерових заходів. Він хоче миру, а як його не дібється, буде мусіти загострювати війну.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ, ВЕЛЕС і ЕВРОПА

На цю тему пише французька ґазета **„Же свюї парту"** з 16-го лютого 1940 р. наступне:

„Місія, поручена през. Рузвелтом підсекретареві стейту, Сомнерові Велесові, спричинила вже багато писанини. І то тимбільше, що в тому самому часі секретар стейту Кордел Гол конферував у Вашингтоні з представниками невтральних держав у справі налагодження економічних проблем після теперішньої війни.

„Аліянти можуть тільки радіти з того факту, що президент Злучених Держав Америки виказує такий великий інтерес у справі миру. В Европі нема жаної доктрини Монро, яка заборонялаб голові американської держави вмішувати велику Республику Північної Америки в европейські справи. Бо ця Республика грає дуже велику ролю в світовій економіці й тому кожний рух її голови є оправданий. Зрештою, то не є жадний секрет, з ким симпатизує през. Рузвелт. Він є цілим серцем з демократіями й проти націзму. Останньо він теж осудив публично режім сталінізу, визнаючи, що „двацять літ я мав великі симпатії до російського народу, а на початку й до комунізму".

„Іде тепер про те, чи теперішня війна провадиться між концепціями демократії й концепціями диктатури. Премієр Далядіє сказав у радіовій промові, що теперішня війна є цілком позбавлена всякої ідеольоґії. Зрештою, кожний француз підтвердить, що ця війна це продовження віковічної боротьби Франції проти вічної Німеччини.

„Ми ненавидимо війну, й у цьому журналі ми обороняли мир до останнього. Одначе скоро ця вибухнула; вона не скінчиться скоріше, хіба французьким миром, це значить таким миром, що позволить кільком ґенераціям Франції уникнути шолому та кріса.

„А підсекретар стейту Злучених Держав Америки, чи мае він виключну ролю обсерватора? Це було підтверджено. През. Рузвелт сам заявив журналістам, що „Велес не матиме повновласти ставити пропозиції чи перебирати в імені уряду Злучених Держав Америки якісь зобовязання".

„Одначе всі познаки вказують, що його поїздка є прелюдією (вступом) до загальної спроби посередничання Злучених Держав Америки. Представники Англії, Франції та Німеччини недвозначно заявили, що вони не підуть на таку легку вудку. Якщоб п. С. Велес був прибув виключно в характері спостерігача, то його роля вже і так булаб дуже важка. Йому булоб тяжко винести якесь враження з тих заяв, які не все кажуть багато. Прим. чи дійсно треба вірити п Фрікові, що всякий компроміс, але зачатий, ледве чи буде браний у Берліні під увагу?

„П. С. Велес повинен себе переконати, що Німеччина абсолютно ідентифікує себе зо своїм режімом. Нашим союзникам, англійцям, хоч вони є нашими товаришами війни, так тяжко це зрозуміти. Якщо вони зробили який поступ, якщо п. Чеймберлин не говорить більше про націзм, але про Німеччину, якщо сер Едвард Ґріґ у міністерстві британійської інформації пише, що „Гітлер — це Німеччина, як були нею Бісмарк і Вільгельм II", то ще у великій частині англійської опінії є думка, буцімто треба повалити тільки тирана, Гітлера, а Німеччина стане приємливою та товариською, здібною до міжнародньої співпраці.

„Таких ілюзій та помилок уряд Злучених Держав Америки повинен вистерігатися. Віримо, що п. С. Велес буде добрим інформатором, пізнає в корені справи та витягне з них належні консеквенції".

„НАША ІНША ВІЙНА"

Такий є заголовок статті Джеймса Блека в торонтонськім тижневику „Сатордей Найт". Д. Блек пише, що багато канадійців будуть здивовані, коли почують, що Канада є в війні вже довший час, ще до 10. вересня м. р. Це, за словами Блека, неофіціяльна і невиповіджена війна зо спеціяльно вишколеними і випосаженими військами. У тій війні нема военних кореспондентів, ні інформаційних, ані публіцистичних бюр. Бюлетені в тій війні є тайні і довірочні і їх бачить лише Громадянська Стратеґічна Рада і кілька членів головної штабової кватири армії. Досі та війна не мае ще своїх „героїв", ані тих, що потерпіли якісь покалічення. А проте її офіцири і мужва повнять дуже „активну службу." Ця тайна служба загрожує не лише будуччині домінії, але теж цілій Британській Імперії, а ворог одержує духову і фінансову піддержку від тоталітарних союзників, розсіяних по цілім світі. Одним словом, хоч сили державної оборони і широкий загал може і не свідомі цеї скритої війни на заді домового фронту, то проте вона є нерозлучною частиною виповідження війни, в яку канадійці є замішані, без спроможности видістатися з неї. А також, каже Блек, від успіху в тій війні буде залежати теж у немалій мірі успіх канадійців у їхній заморській боротьбі на бойовім фронті.

Аж до 1914 р., то є до першої світової війни, канадійці нічого не знали про тайних аґентів і тайну поліцію. Що більше, Канада є одиноким краем на світі ще й тепер, що не мае зорґанізованого військового відділу тайної поліції, яка би відкривала заграничні військові і дипльоматичні тайни і підготовлювала саботажі в часі війни. Одначе з вибухом большевицької революції і від проголошення Леніном плянів створення світової пролетарської держави починають блимати червоні вогники по цілій Канаді. Ті полуміні, якщоб їм дозволено поширюватись, моглиб викликати вогонь, що набрав би більшого значіння для соціяльного і політичного державного устрою Канади. І саме тоді, пише Блек, розпочалась би „укрита війна", яку треба відріжнити від звичайної кампанії поборювання і карання злочинів.

У часі 20-літнього мирового часу канадійська комуністична партія з осідком у Торонті провадила свою політичну діяльність, орґанізуючи осередки по містах і містечках, видаючи свої офіціяльні орґани і брошури та голосячи свої науки всім, що хотіли їх слухати. Цілком відмінно від інших політичних партій, комуністи не зміряли до реформ, але до усунення капіталістчної системи середниками леґальними й іншими. Коли в 1929 р. з настанням економічної депресії наступив соціяльний неспокій, комуністи почали ним послугуватись на велику скалю; вони орґанізували страйки і голодові марші та почали баламутити тисячі молоді, яка в нормальних часах булаб недоступна до використування комуністами для їхніх підступних плянів. До того саме часу комуністи мались на осторозі, щоб держатися, з малими винятками, букви закону. На щастя для них, закон був такий широкий, як і довгий. Як довго вони не закликали до повалення силою уряду, вони могли говорити, що їм подобалося. Чиж першими принципами демократії не була свобода слова, преси і зібрань? Ці принципи саме могли би постачити всього потрібного в цілій повні до знищення саме тої демократії, каже Блек.

Канадійська федеральна поліція, звана Королівська Канадійська Кінна Поліція, знала про все, що діється, одначе була безсильна, щоби підприняти офензиву в тій укритій війні. Цілком навпаки до Ґештапо або Огпу (Ґ. П. У.), ця поліція репрезентує народній уряд замісць особистої диктатури, вона є „мовчальна", але не „тайна". Коли спорячі між собою робітничі фракції розпочинають заворушення, кінна поліція появляється на місці, щоби вповні безсторонно охоронювати робітника, як і комуністичного аґітатора.

І так надійшов день 10. вереня м. р., коли Канада проголосила военний стан з Німеччиною, а тоді ввійшов у життя закон про военні міри. Кінна поліція дістала приказ виступити проти „ворожих чужинців" і кілька соток з них знайшлися в таборах інтернованих, а кілька тисяч з них мусіли зареєструватися, щоб поліція могла мати їх на оці в будуччині. Одначе націсти становлять лише праве крило серед неприятельських сил. Головна часть, червоні, почали держатись на осторожності і поховалися. Секції і ґрупи порозбивались на малі одиниці, поодинокі червоні аґітатори змінили свої назвища на числа і почали використовувати всі „трики", відомі з десятьцентових новель, щоб заховати своє розпізнання. Торонтонський комуністичний часопис „Ди Клеріон" (уже закритий владою) і кілька інших, чужинецькими мовами видаваних, часописів продовжали ширити комуністичну пропаґанду, обмежуючися переважно до звідомлень про революційну діяльність за границею і стараючися придержуватись закону. Одначе 10. листопаду м. р. партія поповнила стратеґічний блуд, видавши маніфест. Цей маніфест розпочинався словами: **„Нарід хоче миру"**, а водночас був гострою тирадою проти аліянтських провідників і цеї „імперіялістичної війни". Тут був уже отвертий визов проти цілий й авторитету Реґуляції Оборони Канади, яких не можна було іґнорувати. Яких 20 комуністів, що розкидали ті летючки, зловлено. Доглеса Стуарта, ділового управителя часопису „Клеріон" арештовано; провінціяльний правник, або міністер судівництва, в провінції Онтеріо назначив за його випущення на волю поруку в висоті $5,000. Опісля виточено йому процес за спротив военним реґуляціям і засуджено на 2-літню вязницю. Часопис „Клеріон" заборонено видавати, одначе комуністи негайно почали видавати під подібною назвою комуністичний часопис у Вінніпеґу, який саме тепер мае клопоти з владою у Вінніпеґу й здається буде, чи є вже, заборонений, а його управителі, здається, теж будуть потягнені до судової відповідальности.

Ця укрита війна зробила тепер радше рішучий зворот проти демократії, як проти сталінізму. Канадійські комуністи відпекуються, що вони не мають нічого спільного з московськими товаришами і з 3. Інтернаціоналом, і тому, що всі їхні надхнення (піддавання гадок), як відомо, походять безпосередньо з Москви, ліпше би зробили, якби тримали язик за зубами. Відповідальність за повну перемогу в тій укритій війні залежить цілковито від публичної опінії, пише Блек. Наша, тобто, канадійська громадянська армія посідає повне леґальне уповажнення переводити наїзди й обшукування та „роззброєння" неприятеля, одначе федеральний уряд вагається з проголошенням нелеґальности комуністичної партії і зроблення отвертого наступу на неї. Чи мав би він сумніватися, що не одержить загального попертя?

У дійсності справа стоїть так, що загалу „не освідомлювано", як повинно було статися від вибуху війни, як щодо справжнього значіння демократії так і щодо намірів тих, що будуть її правдоподібно нищити. Але комуністи дуже докладно вияснили, що вони наміряють силою накинути їхню систему правління Канаді, чи вона того хоче, чи ні. За словами комуністів, канадійська демократія є лише першим ступнем у сходах до заведення советської влади, є першим ступнем у надході фашизму й націзму. Доки Сталін не злучився з Гітлером, варт було боротися за демократію, виходило з заяв комуністів. Від того часу, коли ці дві диктатури злучились, теперішня війна перестала бути „війною за демократію", а сталась „імперіялістичною війною", яку треба поборювати всіми силами. Найновішими гаслами комуністів у Канаді є: „Геть з імперіялістичною війною", „геть з капталістичним назадництвом", „геть з тими, що заохочують до війни з використувачами", Советський Союз є за мир".

Голос Блека є настільки замітний, що вказує на цілковиту зміну опінії в тих саме канадійсько - анґлійських колах, які донедавна ще симпатизували, а навіть підпирали комуністів, створюючи всякі стоваришення для їх підпирання, як „Друзі Советського Союзу", Ліґа в Обороні Демократії, а для Поборювання Війни, Фашизму і Націзму" і т. п.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(1)

I.

Вечір. Степ затих. З тясминських плавнів тягло прохолодою. Останні вози, навантажені пшеницею, вкочувалися повагом на загумення суботівського хутора. Воли помукували, коні іржали. Хто з погоничів допав вільного місця при оборозі, хто підїхав під повітку, а хто просто залишив воза серед подвіря, розярмив воли чи випряг коні й ґнав до водопою. Тут і там увихалися хлопці з суховилами, але не спішучись. Темніло, погода була безпечна. Не пропало збіжжя в степу, не пропаде й на подвірю. Скирти, мов фортечні башти, насторожилися довкола.

Довгим рядом форкали коні в сотниковій конюшні. Дерешті, булані й терхаті, чорні, мов ворони, й білі, мов лебеді. Що робучі, то мов кати, з розложистими крижами, круглими задами; що під верх, то мов ті вюни гнучкі та лискучі, буйні й поривисті. Ще за небіжчика пана підстарости чигиринського славилася суботівська стаднина, а що вже за пана сотника Богдана, то й поготів. Любив пан сотник коні й ні труду ні грошей на них не жалував.

Конюший Марко приляґ до одного з трилітків. Спина в нього мов шовк вилискувалася за кожним потягненням вівсяного віхтя. Головка маленька з білою зіркою на чолі, шия, мов лук татарський, грива, мов хвиля, хвіст, мов бунчук, а що вже ноги, то мов у серни, а копитця, мов черевички в панянки. Марко здмухнув якусь уперту порошину з оксамитної шерсти любимця, пригладив хвилясту гриву й почав її сплітати в косинки. Кінь вимахував головою, переступав з ноги на ногу й силувався зубами вхопити Марка за рукав, але даремне. Косинка за косинкою лягала на гнучкій шиї коня й перемінювала буйну гриву в якесь волосінне намисто.

На порозі стайні станув пан Мартин, з довжелезним чубуком у руці. Пан Мартин з Розлучі, шляхтич гербу Новіна, не виріс над Тясмином. Вже був немолодий, як із паном підстаростою Михайлом перебирав степові урочища під суботівський хутір. Зпід Цецори вернувся з глибокою шрамою через обличчя; вона наливалася кровю всякий раз, коли пан Мартин випив або позлостився. Випити траплялося панові Мартинові частіше, позлоститися тільки переходом. В похмурі, холодні дні, коли панові Мартинові ходив гостець по костях, краще було зійти йому з дороги. Тоді пан Мартин вимахував чубуком і лаявся. Позатим любив жарти, кохався в конях і спогадах, що їх переплітав вигадками й латинськими сентенціями.

До стайні й до конюшого Марка не мав пан Мартин особливого діла, але, обходячи старим звичаєм обістя, починав свою процесію від конюшні.

—Марку!

— Слухаю, пане.

— Переганяв Сірка?

Сірко, улюблений кінь пана сотника, наче стрепенувся, почувши, що про нього мова.

— Переганяв.

— Ну і що? Ще танцює?

— Потрохи, але під паном сотником загнеться.

— Притяжка його милість.

— Підомною не загнувсяб...

— Не важся й пробувати, а то пан сотник випарити звелить! Його милости око в голові той кінь і баста!

Пан Мартин перейшовся по конюшні й поклепавши що кращі коні по задах, вийшов другими дверми. Марко скінчив заплітати Сіркову гриву, ще раз переїхав по коні віхтем, окинув його закоханим оком, поклепав по шиї й вийшов надвір.

Біля криниці посеред загумення рух і гармідер. Журавель скрипить, хлопці жартують, дівчата сміються. Постоялаб одна з другою біля криниці, та годі, бо в кухні робота. Стільки голодних ротів нагодувати!

— Та кличте вже раз вечеряти, бо черево до хребта присохло; — гукне той чи другий з нетерплячих.

— Потерпи, козаче, отаманом будеш — відповість дівчина на ходу й тікає з відрами.

— Оксано! — гукнув Марко за чорнявкою, що прибігла без відер, оглянулася довкола й збиралася вже бігти геть.

— Кого шукаєш?

— Кого треба. Не тебе.

Марко поскочив за дівчиною, зловив її за рукав і пробував щось їй шепнути в ухо. Та дівчина вирвалася, відмахнулася від напасника й побігла.

Дехто біля криниці зареготався. Марко наче похнюпився. Хтось з хлопців поклепав його по спині.

— Потерпи, козаче, отаманом будеш!

Надворі вже зовсім звечоріло. Гамір біля криниці втихав спровола. Знудьговані собаки скавуліли й рвалися з ланцюгів. Цілий хутір готувався до вечері.

На правому крилі сотникового будинку скрипнули двері, на порозі станула дівчина з калаталом і затріскотіла на ввесь хутір.

— Нарешті! — зідхнув один і другий; чорний гусак кремезних постатей потягнувся до кухні. Марко поплентався останній.

Пан Мартин обійшов тимчасом хутір, попідкидав ярма, поховав упряж, поспускав собак і собі подався до кухні. Постояв над їдцями, покепкував з найзавзятіших і перейшов до себе, в кімнатку від саду. Розсунув вікно й вихилившись надвір, вдивився в зоряне небо. Тихо було на дворі і на душі пана Мартина.

Хтось постукав у двері й до кімнатки ввійшла стара клюшниця Маряна.

На цинковій таці внесла вона вечерю для пана Мартина. Впоряд з холодним мясивом і запашною паляницею, не бракувало тут і глиняного боклажка зо сливянкою, що за нею пропадав пан Мартин.

(Дальше буде).

З ДНЯ

СОВЄТСЬКА ПЕРЕМОГА.

Нарешті Совєти „перемогли" Фінляндію. Після близько чотиромісячної кривавої боротьби, в якій згинуло 15 тисяч фінських вояків і 200 тисяч совєтських, комбатанти підписали мир, а Фінляндія згодилася зробити Совєтам певні територіяльні уступки. Безперечно, ця війна це програ для Фінляндії. Бож остання не лише нічого не зискала в ній, але, як сказано, втратила. Недаром усі прапори в Фінляндії в половині держаків. Цілий нарід признає програ. Заперечувати це, булоб наївним.

ПИРГОВА ПЕРЕМОГА.

Старий грецький полководець Пирг, у боротьбі з римлянами стратив був стільки війська, що хоч римлянів переміг, то злапався за голову і закричав: „Ще одна така перемога і мене нема!"

Те саме може зробити Сталін. Щоб вимусити від 50 разів меншої Фінляндії певні територіяльні уступки, він мусів зводити з нею чотиромісячну війну. Він стратив 13 разів стільки вояків, що фіни. Крім того стратив коло 1,500 повозів, поверх 700 літаків і відповідну скількість іншого воєнного матеріялу.

Якби не страх, що ця війна готова перенестися на Фінляндію і Скандинавію і зробити з них театр західньо-європейської війни, то хто знає, чи фінсько-совєтська війна булаб закінчилась і з такими „успіхами" для Совєтів, які вони тепер осягнули.

ЩО ВОНИ ВТРАТИЛИ?

Совєти втратили далеко більше, ніж 200 тисяч убитих і тисяч воєнних машин. Вони втратили престіж перед цілим культурним світом. Вони пустили фарбу і вишкірили перед світом своє звіряче обличчя. Не треба вже більше українським бесідникам пояснювати та переконувати чужинців, що большевицька Росія, це та сама жорстока, деспотична, захланна Росія, яка брудними чоботами віками роздавлює інші, високо культурні народи. Чужинці вже це самі бачать. Переконали їх у тому самі Совєти.

Не треба також переконувати чужинців, що під зверхньою поволокою совєтської жорстокости міститься трусість, нікчемність і дряхлість. Це також чужинці прекрасно бачили в часі фінсько-совєтської війни, коли то совєтська „льокомотива" близько чотири місяці „розторощувала" фінів своїми „блискавичними ударами" і за ті чотири місяці зайшла ледви кільканацять миль на фінську територію.

ДЕ ПОДІВСЯ КУЗІНЕН?

Совєти здемасковані тепер в очах навіть тих ліво настроєних чужинців, які передтим симпатизували з Совєтами і були їхніми справжніми приятелями; з виключенням, зрозуміло, тих, що мов продажні лові служать Совєтам і безсоромно потакують на все, на що кивне пальцем Москва.

Ці продажні агенти верещали, що Совєти йдуть боротися за „волю фінського народу", що завданням їх повалити „білофінський режім", а владу передати комуністичній владі Кузінена. Де подівся тепер той Кузінен? Чому Сталін подав руку „білофінському баронові" Манергаймові, а Кузінена викинув на смітник? Зробив це Сталін за кілька територіяльних уступок...

ЛИЦЕМІРСТВО.

Чи бачать нещасливі жертви большевицької провокації в Америці, що Совєтам не йде про якісь високі засади, про добро робітничого люду, про інтернаціонал і т. п., тільки йде про панування, наге фізичне панування московської імперії, яка перемальовується раз на біло, раз на червоно, щоб роздавлювати інші народи, обкрадати їх з культурних і матеріяльних цінностей та панувати над ними?

Чи бачать жертви большевицької провокації, що большевицькі агенти донедавна ще вихвалювали під небеса демократичні краї, а лаяли останніми словами Гітлера, а тепер роблять цілковито навпаки: лають демократичні краї, а вихваляють Гітлера. Перше Англія і Франція були „мирними державами", а „кровопийцем, скаженим псом" був Гітлер. Нині Англія і Франція — кровопийці, імперіялісти, мілітаристи, а Гітлер — ягня, добродій світу.

Яка зміна! Чи завважують цю зміну нещасні жертви большевицької провокації тут на американському ґрунті? А коли завважують, то чи вміють зробити належні висновки?

ПОХОДЖЕННЯ БРОСКВИНЬ

Гадають, що бросквині (пічес) прийшли з Китаю ще багато століть перед християнською добою. Китайці завжди приписували бросквиням якусь чудодійну силу. Один їх мудрець колись сказав: „Хто найбільше зїсть бросквинь, той спасе своє тіло від розкладу аж до кінця світу". Інший китайський фільософ, на імя Чу-Й-Кі, заявив: „Хто їсть бросквині, той дістає вічне життя".

ПРОТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

В манітобського головного прокуратора явилася делеґація від ріжних суспільних орґанізацій і вимагала, щоб уряд заборонив розповсюднення у Вінніпеґу комічних журналів з оповіданнями і малюнками про грабунки, вбивства, детективів і т. п. Ці представники жалувалися, що діти масово вчитуються в ту злочинну літературу і виховуються в кримінальнім дусі.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВАЛІНФОРД, КОНН.

Поклик до нюйорських відділів.

Як відомо зо „Свободи", я розпочав організаційну працю в відділах У. Н. С., що знаходяться по ріжних містах нюйорського стейту. На початок осягнено вже гарні успіхи, бо дотепер приєднано вже кілька десятків нових членів. Але це тільки початок. Бо покищо я відвідав тільки такі місцевості: Когоз, Трой, Вотервлит, Амстердам і Годсон. З початком квітня я відвідаю такі громади: Литл Фолс, Ютіка, Геркімер, Ром, Бродаґлін, а опісля — Сиракюз, Оборн, Фултон і околицю. Починаючи сьогорічну працю в нюйорськім стейті, маю надію, що всі члени й урядники відділів стануть мені помічні в моїй роботі. В нюйорськім стейті є ще широке поле праці і я вірю, що при спільних зусиллях вдасться значно піднести число членства У. Н. Союзу.

А. Маланчук,
окружний організатор У. Н. С.

СКРЕНТОН, ПА.

Окружні збори.

Дня 22. лютого ц. р. відбулись у нас другі організаційні збори У. Н. С. в салі Українського Громадянського Клюбу, 608 Вест Лакавана Евеню. З причини відсутности предсідника комітету збори відкрив головний радний У. Н. Союзу, п. Онуфрій Запоточний. Він пояснив ціль і значіння тих зборів та попросив до слова приявного на салі організатора У. Н. Союзу, п. Василя Загаевича, котрий у своїй одногодинній промові представив користі, які дає своїм членам У. Н. Союз. Він порівнював грамоти У. Н. Союзу з полісами інших запомогових інституцій і з того порівняння виходило, що грамоти У. Н. Союзу є одні з найкращих. Бесідник далі говорив, що перші українські піонірі, що поклали основи під У. Н. Союз, зазнавали чимало перешкод і то з боку тих осіб, котрі в старім краю перешкоджали нашому народові розвиватись національно. Проте вони побороли всі перешкоди і створили таку інституцію, на котру ми всі нині горді та яку ми нині повинні далі розбудовувати, а не задоволятись лише тим, що вже створено. Промову нагороджено рясними оплесками.

Дал наступили запити. Запити ставили: М. Камінський, М. Машляк, Петро, Микола і Володимир Дучаки та інші. Прелеґент охотно давав вияснюючі відповіді. По тих зборах у нашій майнерській околиці зайшла гарячкова праця по відділах У. Н. Союзу. Тепер і молодь горнеться більше до своїх організацій, до відділів У. Н. Союзу. Збори закінчено в 11. годині вечером.

За Окружний Комітет:
Филип Демкович, секретар.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НОРМАЛЬНЕ, ЧИ НЕНОРМАЛЬНЕ?

Польські ґазети кожного дня подають вістки про страшне життя, яке приходиться переносити полякам під німецькою окупацією.

Тимчасом президент Німецького Червоного Хреста, що тепер перебуває в Америці, запевняв ґазетярів, що життя в Польщі зовсім нормальне.

Хто має рацію? Ґазети, чи президент Червоного Хреста?

Може навіть не треба добачувати тут противорічности. Може обі сторони мають рацію. Залежить від того, що розуміти під словом „нормальний". Відомож: що русинові на здоровля, то німцеві смерть.

СТАЛІНОВІ ПРИХОДИ В АМЕРИЦІ.

Видали в Америці збірку статтей Сталіна й накладець запевняє, що він дасть Сталінові звичайний дохід з книжки.

Видають американські книжки інколи в Росії. Лише що американським авторам за це нічого не платять.

Чи не почує Сталін, що американські звичаї все таки кращі?

ПРИЄМНЕ, ТА НЕ ВСЕ.

Зібрали твори Сталіна й видали їх під заголовком: „Боротьба Сталіна".

Як можна догадатися, цей заголовок натякує на заголовок відомої книжки Гітлера: „Моя боротьба".

Отже навіть тут Сталінові дотинають його братанням з Гітлером.

СТАЛІН ПРО СЕБЕ.

Ще й деякі інші неприємності може мати Сталін з цеї книжки.

Десь відкрили, що Сталін написав свого часу до Каменева, відомого комуністичного головача, котрого Сталін потім післав на розстріл: „Вибрати собі жертву, приготовити пляни до найменших подробиць, розчинити невблаганну пімсту, а потім піти спати. Понад це нема нічого солодшого в житті".

Кажуть, що ця жадоба пімсти в Сталіна це чисто орієнтальна прикмета.

СТАЛІН ПРО АМЕРИКУ.

Не знати теж, чи приємно буде Сталінові, що в книжці написано, що десь у 1929 році він сказав,

„Я думаю, що вже недалекий той час, коли в Америці розвинеться революційна кріза, а коли революційна кріза розвинеться в Америці, то це буде початок кінця світового капіталізму як цілости. Американська комуністична партія повинна би бути всилі стрінути цей історичний мент вповні приготована".

Ледве чи можна сказати, що американська комуністична партія приготована вповні на цей великий мент. Хіба, що до цього менту ще далеко.

ДЕШЕВИЙ МОРД.

Закидує нюйорська прокураторія, що члени шайки вбивників у Брукліні готові були вбити людину навіть за одного доляра.

Видно, що ціна вбивства в Америці справді подешевіла.

Це певно навіть дешевше, ніж на війні в Европі.

ПОЛЬСЬКІ ФОНДИ.

В одному дорогім готелі в Ню Йорку відбувся бенкет для збірки міліонового фонду на допомогу полякам.

Між промовцями був польський амбасадор, граф Потоцкі.

Його промову певно можна зібрати словами: „Хліба нашого, дай нам Боже, хоч трохи, але питльованого".

МАЙРОН ТЕЙЛОР, ПРЕДСТАВНИК ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА, їде на візиту до папи Пія XII. у Ватикані.

ВДЯЧНІ.

Говорив на бенкеті один з бесідників про вдячність поляків для Америки за те, що вони помогли полякам збудувати польську державу.

Цим він певно піддавав американцям, які то вдячні будуть поляки, як їм американці ще раз поможуть відбудувати польську державу.

На тему польської вдячности українці мають ту відому анекдоту про мазура, що заліз у болото й, не можучи ніяк з нього вибратися, став молитися до св. Николая й обіцювати йому великі жертви. „Як мені допоможеш звідси вибратися, то там тобі таку свічу, як отсей орчик!"

„Тату", здержує його синок. „Та звідки ж ти, тату, стільки воску візьмеш?"

„Сиди тихо, дурню!" — каже мазур, „най він мені лише поможе, а вже я йому фіґу дам!"

МИ І НАШІ ДІТИ

[З ініціятиви ФЛІС-а написано низку статей на тему „Ми і наші діти", в яких обговорюється питання, що повстають між родженими за кордоном батьками і їх в Америці родженими дітьми. Це є друга з черги стаття на таку тему. Якщо бажаєте зробити які заваги, або як маєте яке питання в цій справі, то звертайтесь (коли можливо, то по англійськи) на таку адресу: F. L. I. S. — Parent, 222 Fourth Ave., New York City].

Два світи.

Приїхавши до Америки, ви певно замешкали у своїх людей, вписались до створених ними організацій і разом стали до спільної праці. Ми краще чуємося серед своїх людей, бо нас вяжуть спільні звичаї і однаковий спосіб життя. Ми чуємося вдоволені, коли споживаємо своєрідну страву, ходимо до своєї церкви і як справляємо весілля та хрестини на старокраєвий лад. Коротко кажучи, ми послугуємося в житті всіми привезеними зо старого краю народніми звичаями (церемоніями) від народин до похоронів.

Інакше стоїть справа з нашими дітьми. Вони виросли вже в новім світі і мають про справи власні думки. Вони, наприклад, часто не вступають до наших організацій, не читають наших ґазет, не звертають уваги на народні звичаї і мають про все те інакшу думку. Через те, власне, в одній родині, під одним дахом, існують два окремі світи. Щож маємо робити?

На це питання тяжко відповісти. Розвяжемо цю справу лише тоді, коли, як батьки дітей, глибоко заглянемо у власні життєві проблеми, які можуть до повної міри помогти нам зрозуміти наших дітей. Візьмім, наприклад, питання вивчення англійської мови. Багато батьків приїхали до Америки вже в старім віці і їм було тяжко навчитись по англійськи. А дітей знов тяжко вивчити добре мови своїх батьків. З цього виходить, що коли батьки не вміють добре говорити по англійськи, а діти не розуміють докладно мови родичів, то, очевидно, їм тяжко з собою порозумітись. А де нема порозуміння, там звичайно панує незгода. Тут власне мова грає важну ролю.

Припустім, що скажете своїм дітям так: „Діти, ми не можемо з собою порозумітися. Я не розумію, що ви говорите, а ви знов мене не розумієте. Так дальше не може бути. Я піду до вечірньої школи і буду пробувати навчитися по англійськи. Чи ви згідні навчитися мови своїх батьків? Вона дуже гарна і знання цеї мови вам придасться". Можливо, що такий підхід до справи не на місці і знайдете інший, кращий спосіб. Пробуйте говорити з дітьми на ту тему, але говоріть щиро, по приятельськи.

Якщо діти не поділяють старокраєвого способу життя і наших думок про те, то стараймося знайти причину. Можливо, що це наша вина. Може бути, що ми не вміли дітей зацікавити своєю батьківщиною. Коли так, то постараймося знайти кого, хто міг би це зробити краще від нас. Зайдіть із дітьми до місцевого музею, може там є які річи з вашого рідного краю і поясніть це дітям. Памятайте, що є ріжні способи, якими можна зацікавити дітей вашим рідним краєм. Але вам одночасно треба цікавитись Америкою, яка тепер є вашою прибраною батьківщиною. Старий світ уже за нами. Ми тепер в Америці і повинні нею цікавитись. Вона має добрі і злі сторони, але як би не було, в ній наша будучність. Покажім дітям, що ми теж є частиною американського народу. Нема сумніву, що ваша народність причинилась до культурного розвою Америки. Чи знаєте, що ваш нарід приніс до скарбниці американської культури? Як ні, то провірте цю справу і розкажіть вашим дітям.

Це дуже широке питання і до нього можна підходити з ріжних сторін, але в ґазеті не годиться. Буває часом так, що наші діти побираються з дітьми іншої народности. Деякі зміняють свої назвища. Можливо, що для них так ліпше. Памятайте, що коли люди не живуть із собою в згоді, то не зійдуться доти, доки одна другій у дечому собі не уступить. Діти не будуть мати до нас ні любови ні пошани, як ми не покажемо, що їх любимо і шануємо. Пробуйте зрозуміти своїх дітей. Як вам тяжко це зробити, то порадьтеся з нами. Напишіть до нас. Може бути, що ми спільно знайдемо шлях до порозуміння.

ФЛІС.

ВИБУХОВЕ ПРОМІННЯ.

Офіцири американської армії розглядають винахід Отта Г. Мора з Піедмонту, в Каліфорнії, котрий каже, що він придумав спосіб уживання сили сонця до спричинювання вибуху амуніції.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ ТОВ. „ЛЮБОВ", ВІД. 143. У. Н. СОЮЗУ, в GREAT MEADOWS, N. J.

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 24. БЕРЕЗНЯ (MARCH 24, 1940)

ЗАГАЛЬНІ МАСОВІ ЗБОРИ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ ЯК ЗВИЧАЙНО ЗАРАЗ ПО СЛУЖБІ БОЖІЙ,

на котрі збори **всі Союзовці** повинні прибути **обовязково,** а натомісць увесь український загал не тільки з Ґрейт Медавс, але також **зо всіх дооколичних місцевостей,** як: Аксфорд Форнес, Вошингтон, Давер, Нутин, Франклин Форнес, Джензенбурґ, Ґовп, Бларіставн і т. д., бо на ці збори прибуде **п. Василь Загаєвич,** орґанізатор У. Н. С., який фактами докаже, що не має для нас українців кращої орґанізації й відповіднішої під кожним оглядом понад Український Народний Союз. Приходіть старші й молоді, кому лише можливо.

За Уряд Від. 143. У.Н.С.: **Павло Ландяк,** секр.

ЗБОРИ, ВІЧА, МАНІФЕСТАЦІЇ І Т. ІН.

НЮАРК, Н. ДЖ.

РІЧНІ ЗБОРИ

УКРАЇНСЬКОГО БУДІВЕЛЬНОГО ПОЗИЧКОВОГО Т-ВА

відбудуться

В ЧЕТВЕР, 21. БЕРЕЗНЯ Ц. Р., в ГОДИНІ 7:30 ВЕЧЕРОМ,

ПІД Ч. 37 MORTON STREET, NEWARK, N. J.

На порядку дня: Звіт і вибір нового уряду.

Петро Цап, секр.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТЕЙТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ.

Отсим подаю до загального відома, що стан каси У. Н. С. О. з кінцем року 1939. був як слідує:

З 1938. року лишилось у касі	$ 48.08	
За 1939. рік вплинуло до каси	1,045.65	
Загальний прихід був		$1,093.73
Загального розходу було	$ 738.21	
На визвольну акцію вислано	325.00	
Разом		$1,063.21
З кінцем року 1939. лишається в касі готівки		$ 40.52

Т. Рудий, касієр; **М. Припхан**, фін. секр.; **Ів. Лобур, Лев Герман**, контрольори.

P. S. Прошу тих членів в Нюарку, що ще не звернули тикетів і грошей за тикети з Націоналістичного Дня, щоби були ласкаві це зробити. Це є народні гроші і честь вимагає в кожного українця, що має тикети, або гроші за тикети, щоби не держати в себе, але звернути до касієра. Р.

ВЕЛИ ВБИВСТВО ЯК БИЗНЕС.

Нюйорська поліція каже, що вона попала на слід шайки вбивників, що вбивали за гроші. Провідниками шайки є (зліва направо, вгорі)! Антоні Мафеторе, Абрагам Левін, Мартин Ґолдстейн і Сімур Маґун.

ЖАДАЮТЬ РОЗВЯЗАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В КАНАДІ

На засіданні манітобського парляменту виголосив довшу промову Джеймс Литерик, одинокий комуністичний посол у тій леґіслятурі. Литерик висловив рішучу опозицію своєї партії проти участи Канади в війні. Комуністичний посол був увесь час під перехресним вогнем запитів, які ставили йому посли з усіх партій. Тому не диво, що Литерикові робилося моторошно, то знов гарячо. На запити послів Литерик мусів вияснити становище комуністичної партії до війни, до нападу Москви на Фінляндію, навіть співпрацю Сталіна з Гітлером.

Верщком гарячої сесії була заява консервативного посла Ріновфа, щоб членів комуністичної партії позбавити громадянських прав, як це зробила Франція. А урядовий посол І. В. Фрекі сказав: „Щодо мене, то я котів би бачити, щоб його (Литерика) звідси викинено і замкнено в концентраційнім таборі".

На засіданні манітобського парляменту в четвер продовжувалася сильна атака проти комуністів у Канаді.

К о н с е р в а т и в н и й посол Джеймс Бері домагався урядової акції, щоб комуністичну партію в Канаді поставити поза закон. Сісіефський посол і посадник Вінніпеґу, Джан Кзін, підніс, що навіть самі комуністи не вірять, що населення Канади є проти війни.

Посол Бері оскаржував, що комуністи поширюють безбожницьку пропаганду серед дітей у Вінніпеґу. Кажу вам — говорив Бері — що вже найвищий час, щоб комуністичну партію поставити поза закон. Ми повинні раз на все покінчити з тою організацією, що віддається в життя Канади.

Коли Бері сказав, що в публично-державнім житті Канади є люди, які відбули вишкіл у Росії, піднісся комуністичний посол Литерик і сказав, що він був у Росії, „одначе не в цілях, які Бері пробує закинути".

Далі посол Бері вропонував, щоби большевицькі галі вивласнити для потреб війська.

ВЕСЕЛЕ, АЛЕ ДІЙСНЕ...

Советські старшини, що прийшли на ЗУЗ, дуже люблять годинники. Здобувають їх ріжними способами. А часом і платять за них і по 600 рублів. Носять по 3—4 годинники на кожній руці.

Советський старшина, переходячи Гетьманськими Валами у Львові, зупинився перед памятником польського короля Собеского, розложив руками й говорить сам до себе: „Гм, от і Хмельніцкий"...

Переходяча полька, почувши це, поправила його з обуренням — „це не Хмельницький, а Собеский!"

Старшина з милою усмішкою: „да, да — совецкий"...

ХРИСТОС.

Ґрент Редфорд, зо стейтової колеґії рільництва в Юті, написав страсне представлення про життя Христа й збирається самий грати в цьому ролю Ісуса Христа.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

КЛІВЛЕНД, О.

З ювилею на добру ціль.

За почином пані Марусі Вербинської влаштовано її родичам з нагоди їх 25-літнього подружого ювилею несподівану забаву. Коли ювилятів впроваджено на салю, в якій було зібраних чимало людей біля заставлених столів, то вони справді були тим заскочені. Староста Михайло Кліщинський привитав „молодят" старокраєвим „короваем", а інші привитали їх щирими оплесками. Бо ювиляти Вербинські є добре відомі в нашій місцевості, як справжні українські патріоти, що ніколи не відмовляються від жертви на добру народню ціль. Серед веселої забави староста не забув подякувати тим господиням, що займались приняттям, за гарну гостину. А далі він покликав таких бесідників: п. Шмагалу, п. Бузька, пані Олексик; далі забрав слово п. Задерецький і пригадав, що тепер на рідних землях ворог шаліє, забирає все і нищить, що може. Серед того лихоліття багато українських людей утікають за границю, до чужих країв. Бесідник попросив гостей, щоб зложили на тих бідних скитальців свої жертви. Переведена збірка принесла $25. Жертвували: ювиляти Вербинські $3; по $1: Савчин, Павлина, Лазар, Мельник, Колодій, Попович, Задерецький, Шостачко, Кульчицька, Савчин, Кліщинський, Когут; по 50 ц.: Качоровська, Гавриляк, Романович, Хміль, Бузько, Гловчак, Жук, Чадерна, Бойко; по 75 ц.: Іваночко, Країло; по 25 ц.: Барбер, Чубінська, Гой, Даруш, Хмарик, Кобилянський, Зарічна, Гуменюк. На кінець староста щераз подякував жертводавцям і побажав ювилятам многих літ. Відспіванням „многая літа" закінчено ту гарну забаву.

Софія Когут.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Джерзі Сіті, Н. Дж., померла у середу, 20. березня 1940., рано, членкиня Бр. св. Петра і Павла, Від. 257. У. Н. Союзу,

СОФІЯ БЕЙҐЕР.

Покійна родилася в селі Ляшки Дільні, пов. Бібрка, Західня Україна. Прожила 46 літ.

Оставила мужа Миколу й пятеро дітей: Стефана, Нелю, Іванну, Анну й Володимира.

Похорон відбудеться в суботу, 23. березня, з дому жалоби, 344 Йорк ул., Джерзі Сіті, Н. Дж., до Української церкви св. Петра і Павла при Ґрін і Сусекс улиці.

Нехай земля буде їй пером!

На Колорейдi, Па., померла в понеділок, 18. марта 1940., рано в 9. годині, по тяжкій дво-літній недузі, членкиня 28. відділу У. Н. Союзу,

АННА БИЧКО.

Анна Бичко родилася в 1889. році в селі Посада Ясліска, пов. Сянок, на Лемківщині, в Галичині. Прожила 51 рік.

Полишила мужа Михайла, доньку Марію замужну Тимчишин, Анну, вдову з четверома дітьми, Івана (самотного), Олену, зам. Завадска, Розалію, зам. Гарс, Михайла (жонатий), та Юлію й Анастасію (самотні).

Похорон відбудеться в суботу рано в 9. годині з дому жалоби до церкви св. Йоана Хрестителя в Мейзвил і на цвинтар в Фраквил, Па.

Хай Покійній буде пером земля прибраної Вітчини-Америки.

Іван Онушканич, секр.

КАНАДІЙСЬКІ ЖОВНІРИ ЗРОБИЛИ АВАНТУРУ В АНГЛІЇ

На днях у місцевості Алдершот, Анґлія, були поставлені перед суд два канадійські жовніри, які у пяному стані допустилися промахів. Один з них, індіянин, потурбував британського поліцая і вибив одно вікно. Другий вибив також вікно.

Обох їх покарали на заплачення одного на 6 фунтів стерлінґів кари, а другого на три фунти стерлінґів. Канадійський майор зізнав у суді як свідок, що причиною авантури обох засуджених було дешеве вино, якого вони трошки забагато вжили. Суд узяв це під розвагу при вимірі кари.

ЗАСУДИЛИ НА 15 ЛІТ ТЮРМИ

В суботу, 2. березня ц. р., покінчився карний процес перед судом присяглих проти Петра Чайковського, який 14. січня ц. р. замордував свою сестру, Анну Чайковську. Суд присяглих узнав Чайковського винним убивства і суддя Донован засудив його на 15 літ вязниці.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

В важній справі пошукую **ІВАННУ ГУЦУЛЯК.** Хтоб про неї знав, або вона сама, прошу зголоситись на адресу:

Н. ПЛЕЧІЙ
100 — 13th Ave., Newark, N. J.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

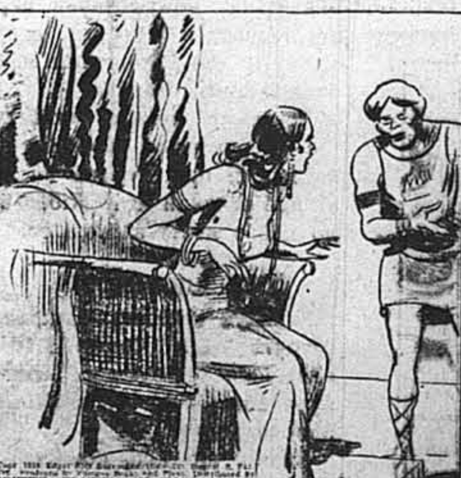
(119)

Тарзан переказав Калюкові, щоб сам нічогісенько не згадував про повстання Рутанґові та Вандорові і щоб звелів усім іншим вязням про те їм не згадувати. Бо вони можуть легко стати зрадниками і все обернути в нівець, пояснював Тарзан. Але Тарзан ні трошки не підозрівав когось іншого, що був дійсним шпигуном.

Той, на вид невинуватий собі чоловік, а на назвище Рунік, дуже добре виконував свою шпигунську роботу. Калюк повідомив його про все, про підготову і дату повстання. А Рунік при першій нагоді, як лиш підійшов до нього Мунґо, сказав те все Мунґові. Мунґо, вчувши це, чимскорше побіг до королеви Аґті.

Аґті з початку не хотіла вірити цим словам. Що? Повстання серед вязнів у копальні жемчуґів?" — закричала вона. „Та цього не бувало в історії Тору. Крім того, вониж, ті вязні, це конаючі істоти. Без зброї і сили, як вони можуть бунтуватись?" — питала Аґті. „Воно мусить бути правда, бо Рунік не бреше", запевняв Мунґо.

Аґті повстала з престолу. Ціла вона тремтіла зо зворушення. Ми провіримо цілу ту справу. Ми зарядимо розсліди і покараємо провідників бунту так, що вони почують, що вмирають. Ми йдемо тепер до копальні жемчуґів. Іди і прикажи привести моїх слонів". Мунґо вийшов, щоб сповнити наказ.